

Profesor
Władysław Wojciech Nasiłowski
(w 70-tą rocznicę urodzin)

Professor Władysław Wojciech Nasiłowski
(on the occasion of 70th birthday)

Nasiłowski Władysław Wojciech, lekarz medycyny, specjalista anatomii patologicznej i medycyny sądowej. Urodzony 08.04.1925 r. w Sosnowcu w rodzinie Antoniego – lekarza i Marii z domu Grzeszak. W Sosnowcu uczęszczał do szkoły powszechnej i do Gimnazjum im. St. Staszica. Do wybuchu II wojny światowej ukończył dwie klasy gimnazjalne. W czasie okupacji, po rocznej przerwie, kontynuował naukę w zakresie szkoły średniej na kompletach tajnego nauczania. W 1943 r. wstąpił do grupy dywersyjnej Armii Krajowej (WRN PPS III Kompania, obwód Sosnowiec).

W marcu 1945 r., po krótkim kursie uzupełniającym zdał egzamin maturalny w Gimnazjum i Liceum im. St. Staszica w Sosnowcu, a w kwietniu tego samego roku rozpoczął studia na Wydz. Lek. Uniwersytetu Poznańskiego, które ukończył 5.04.1950 r. w AM w Poznaniu. Pracę zawodową rozpoczął 1.05.1949 r. w Kat. i Zakł. Anatomii Patologicznej Śląskiej Akademii Medycznej (SAM) w Rokitnicy pod kierunkiem prof. Witolda Niepołomskiego w charakterze asystenta, gdzie 28.03.1952 r. uzyskał stopień naukowy doktora medycyny na podstawie rozprawy pt: "Nieswoiste zapalenie płuc z komórkami olbrzymimi". Tuż po doktoracie uzyskał specjalizację I stop. z anatomii patologicznej. 1.02.1953 r. rozpoczął pracę w Zakł. Medycyny Sądowej SAM na stanowisku adiunkta pod kierunkiem dr doc. Tadeusza Pragłowskiego, gdzie zdobywał kolejne stopnie i tytuły naukowe.

W pierwszym okresie pracy wiele czasu i wysiłku poświęcał organizacji Zakładu i doskonaleniu zawodowemu. W 1954 r. uzyskał I, a w 1958 r. (18.02.) II stop. specjalizacji z zakresu medycyny sądowej. Na przełomie roku 1959/1960 przebywał przez cztery miesiące na stypendium naukowym w Instytucie Medycyny Sądowej w Wiedniu. 1.12.1965 na podstawie oceny ogólnego dorobku naukowego

i przedłożonej rozprawy habilitacyjnej pt: "Badania nad współczynnikiem rozmięszczenia i spalania alkoholu u ludzi" uzyskał Uchwałą Rady Wydziału ŚAM stopień naukowy doktora habilitowanego. 1.08.1967 r. mianowany został docentem etatowym przy Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej ŚAM, a w 1975 kierownikiem w/w Katedry i Zakładu.

Równoległe z pracą w ŚAM od 1953 do 1985 kierował Poradnią Przeciwalcoholową w Zabrze, którą zorganizował od podstaw. Prowadził też wykłady zleczone na Wydz. Prawa Uniw. Śląskiego z medycyny sądowej dla stud. IV i V roku. W 1972 przez okres sześciu tygodni był stypendystą w Instytucie Medycyny Sądowej w Akwizgranie (Aachen) w latach 1980 – 1985 przebywał kilkakrotnie z wykładami i seminariami w Instytucie Medycyny Sądowej Uniwersytetu w Tybindze (Tübingen). W 1974 r. Rada Wydziału Lek. ŚAM podjęła uchwałę o nadaniu Nasiłowskiemu tytułu naukowego profesora nadzwyczajnego. Rada Państwa podjęła taką uchwałę dopiero 1.04.1977 r. W 1990 r. (19.04.1990) Rada Wydziału Lek. w Katowicach podjęła uchwałę o nadaniu tytułu profesora zwyczajnego – a senat Uczelni nadał stanowisko profesora zwyczajnego 1.12.1991 r.

Działalność naukowo – badawcza Nasiłowskiego koncentrowała się na: zatruciach przemysłowych (w pierwszym okresie), toksykologii alkoholu etylowego, diagnostyce urazów mózgowo–czaszkowych, ocenie sądowo – lekarskiej i biochemicznej nietrzeźwości, powstawaniu tzw. alkoholu endogennego i traumatologii sądowo – lekarskiej zwłaszcza, wypadkowości drogowej, ciężkich i śmiertelnych zatruciach lekami i narkomanii, a także teorii opiniowania sądowo – lekarskiego. Do najważniejszych osiągnięć naukowych należy zaliczyć: – opracowanie doświadczalne współczynników przemiany alkoholu etylowego w organizmie; – potwierdzenie hipotezy o anaksemicznym działaniu alkoholu etylowego; – opracowanie niektórych wskaźników biochemicznych nietrzeźwości; – uzyskanie nowych informacji przyczyniających się do wyjaśnienia podstaw biochemicznych niewydolności psychosomatycznej w ostrych i przewlekłych zatruciach etanolem; – ocena śmiertelności ostrych zatruc zawodowych oraz zatruc lekami zwłaszcza u małych dzieci; – opracowanie propozycji zmian opakowań niektórych leków dla ochrony dzieci przed przypadkowymi zatruciami; – usystematyzowanie wartości badań toksykologicznych w różnicowaniu zatruc śmiertelnych: wypadkowych, samobójczych i zbrodniczych; – rozwinięcie diagnostyki sądowo – lekarskiej w tzw. "narkomanii polskiej"; – przedstawienie propozycji usystematyzowania postępowania diagnostycznego w tzw. ujemnych sekcjach zwłok i rozszerzenia postępowania sądowo – lekarskiego w przypadkach fragmentacji zwłok.

Badania nad przemianą alkoholu i wskaźnikami tej przemiany stały się podstawą do opracowania wytycznych orzecznictwa sądowego w kraju oraz przyczyniły się do wyjaśnienia biochemicznych podstaw niewydolności psychosomatycznej w okresach późnej alkoholemii i po spożyciu alkoholu.

Prof. Nasiłowski jest autorem lub współautorem 116 prac naukowych i publikacji z zakresu medycyny sądowej i dziedzin pokrewnych ogłoszonych w czasopiśmie i pamiętnikach w tym 15 zagranicznych. Jest autorem lub współautorem opracowań monograficznych i podręczników.

Był stałym recenzentem pozycji z zakresu medycyny sądowej PZWL oraz członkiem Kolegium Redakcyjnego Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii (od 1974). Reprezentował kilkadziesiąt razy naukę polską na krajowych i międzynarodowych zjazdach narodowych, konferencjach i sympozjach przedstawia-

jąc na nich referaty m. in.: w Berlinie, Dreźnie, Erlangen, Halle, Lipsku, Magdeburgu, Hamburgu, Tybindze, Kolonii, Bratysławie, Ołomuńcu, Wiedniu. Był współorganizatorem VII Ogólnopolskiego Zjazdu Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii (1984) oraz kilku ogólnopolskich konferencji naukowych na temat: toksykologii alkoholu, badań nad nietrzeźwością i wypadkami drogowymi. Brał czynny udział w pracy wielu towarzystw naukowych zarówno krajowych jak i zagranicznych, m. in.: czł. Pol. Tow. Lek. (w l. 1964–1967 przew. Koła PTL w Zabrze, czł. Zarz. Oddz. PTL w Katowicach), czł. Pol. Tow. Med. Sąd. i Krymin. (czł. Zarz. Gł., od 1983 r. przew. Oddz. Kat.), czł. Kom. Urazowości PAN czł. Kom. Społ. Asp. Med. PAN (sekcja Nauk Medycznych), czł. Międzynarodowego Komitetu d/s Alkoholu, Leków i Bezpieczeństwa Drogowego (od 1970 r.) (International Committee on Alcohol, Drugs and Traffic Safety), czł. korespondent Tow. Med. Sądowej Niemiec (Gesellschaft für Rechtsmedizin), członek honorowy Czechosłowackiego Tow. Med. Sądowej (od 1987 r.), członek honorowy Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii (1995).

Na dorobek dydaktyczno–wychowawczy Prof. Nasiłowskiego składają się: ćwiczenia, seminaria, wykłady z medycyny sądowej, etyki lekarskiej prowadzone od 1953 r. dla studentów Wydziału Lekarskiego, studentów Wydziału Prawa Uniw. Śląskiego (godziny zlecone), wykłady i seminaria w Instytucie Medycyny Sądowej w Tybindze (w 1980–1985). Brał także udział w kształceniu podyplomowym. Prowadził szkolenia prokuratorów i sędziów z zakresu: postępów w medycynie sądowej, wyników badań sądowo–lekarskich wypadków drogowych, toksykologii sądowo–lekarskiej.

Był promotorem czterech zakończonych przewodów doktorskich i opiekunem jednego przewodu habilitacyjnego.

Recenzował 25 rozpraw doktorskich, 9 habilitacyjnych, ośmiokrotnie oceniał całokształt dorobku naukowego do tyt. naukowego profesora. Przewodniczył Zespołowi Szkolenia Pedagogicznego nowo przyjętych pracowników ŚAM (w Katowicach i Zabrze). W wyniku pierwszej wolnej elekcji został dziekanem Wydziału Lekarskiego w Katowicach (1980–1982) ustąpił po wprowadzeniu stanu wojennego. Był Przewodniczącym Komisji Statutowej ŚAM (1982–1984), czł. Rektorskiej Komisji d/s Nowelizacji Ustawy o Szkoln. Wyższym, reprezentował Akademię w Radzie Głównej Wyższego Szkolnictwa Medycznego (1981–1985), czł. Komisji d/s Dokonywania Badań na Ludziach przy ŚAM, czł. Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1981–1985), Sekcji Med. Rady Gł. (od 13.01.1993), Przewodniczący Okręgowego Sądu Lekarskiego OIL w Katowicach (1989–1993) a od 1993 Naczelnego Sądu Lekarskiego Naczelnej Izby Lekarskiej. Członek Społecznego Komitetu Przeciwalkoholowego, Specjalista wojewódzki w dziedzinie medycyny sądowej w woj. katowickim (od 1977), Przewodniczący Krajowego Zespołu Specjalistycznego d/s medycyny sądowej (1991–1994), przew. TRZZ przy PSK–1 w Zabrze, v–ce przewodniczący Rady Zakładowej ZZPSZ (1949–1980), członek NSZZ “Solidarność” (od 1980), członek ZBOWID (1967–1984), członek światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej (od 1991)(działalność w Armii Krajowej 03.1943 r.).

Odnznaczony m. in.: Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Oficerskim OOP, Medalem Edukacji Narodowej, Krzyżem Armii Krajowej, Odznaką “Za wzorową pracę w służbie zdrowia”, Złotą Odznaką “Zasłużonemu w rozwoju woj. katowickiego”. Laureat nagród: Zespołowej Nagrody Ministerstwa Zdrowia (1967), Nagród JM Rektora ŚAM (naukowych i dydaktycznych).

Bibliografia prac naukowych Prof. dr hab. n. med. Władysława Nasiłowskiego

Orzecznictwo

1. *Nieswoiste zapalenie płuc z komórkami olbrzymimi*. Pat. Pol., 1954, 5, 3, 171–181. – 2. *O krwiaku nadoponowym i możliwościach jego leczenia na podstawie spostrzeżeń sekcyjnych*. Pol. Tyg. Lek., 1956, 47, 1. – 3. *Uwagi o medycynie sądowej w Austrii*. Arch. Med. Sąd. Psychiatr. Sąd. i Krym., 1961, 13, 81–86. – 4. *Sądowo–lekarska ocena badań seminologicznych*. Przegl. Lek., I cz. 1962, 7, 293–304, II cz. 1962, 8, 345–359 (wsp. R.Jopkiewicz). – 5. *Anwendung von mikrochemischen und Kontaktmethoden bei Untersuchungen der Schusswunden*. Aktuelle Fragen der gerichtlichen Medizin III. Wissenschaftliche Beiträge der Martin – Luther – Universität Halle – Wittenberg, 1968, 12, 306–313 (wsp. J.Szczepański). – 6. *Anwendung des elektrischen Thermometers zur Todeszeitbestimmung*. Krim. Forensische Wiss., Berlin 1971, 4. – 7. *Przypadek samozadziergnięcia*. Arch. Med. Sąd., 1971, 21, 1, 131–134. – 8. *Stan medycyny sądowej w Polsce oraz jej perspektywy rozwojowe w książce "Stan medycyny polskiej w opinii towarzyszt lekarskich"*. PZWL, Warszawa, 1971, 286–292. – 9. *Rozpoznanie i ocena pierwszej pomocy w zatruciach lekami małych dzieci*. PTL, 1972, 27, 957–959 *Rozpoznanie stanów drgawkowych i ocena pierwszej pomocy w zatruciach lekami małych dzieci*. Mat. nauk. IV Ogólnopol. Symp. Doraźnej Pomocy, XI 1971, 3, 441–442 (wsp. J.Szczepański). – 10. *Medicolegal Certification of Insobriety*. Forensic Science (Elsevier Sequia SA. Lausanne), 1972, 1, 197–205.
11. *Wpływ etanolu na transfer jonowy potasu i sodu krwinek czerwonych i osocza*. Arch. Med. Sąd., 1972, 22, 1, 63–68 (wsp. G.Jonderko). – 12. *Poziom wartości redukujących i alkoholu fizjologicznego w przebiegu cukrzycy*. Arch. Med. Sąd., 1972, t. 22, 1, 77–82 (wsp. F.Pietraszak). – 13. *Nachruf für Professor Dr. med. Jan Stanisław Kobiela*. Zeitschr. für Rechtsmed., 1973, 71, 4. – 14. *Trudności interpretacyjne niektórych przepisów k.p.k. w postępowaniu sądowo–lekarskim*. Arch. Med. Sąd., 1973, 23, 1, 133–138. – 15. *Ocena śmiertelnych uszkodzeń ciała po wypadkach w pracy na podstawie materiału Zakładu Medycyny Sądowej ŚLAM*. Arch. Med. Sąd., 1976, 27, 5, 405–410, oraz w Mat. VI Szczecińskiego Symp. Nauk. pt. "Aspekty kryminalistyczne i sądowo–lekarskie przestępstw przeciwko życiu i mieniu", Szczecin–Morzyczyn, 9–20.IX.1974, oraz V Kraj. Zjazd PTMSiK, Gdańsk, IX.1975 (wsp. T.Pragłowski, Z.Mazak–Lucyk, K.Hatosy). – 16. *Ostre zatrucia przy pracy w aspekcie sądowo–lekarskim i społecznym*. Arch. Med. Sąd., 1976, 26, 2, 165–170. – 17. *Niektóre aspekty lekarskie i toksykologiczne narkomanii na podstawie praktyki Zakładu Medycyny Sądowej ŚLAM*. Arch. Med. Sąd., 1976, 26, 3, 295–297 (wsp. H.Sybirska, J.Szczepański). – 18. *Die gerichtsärztliche Beurteilung des Alkoholmissbrauchs in der VR Polen*. Krim. Forensische Wiss., Berlin, 1976, 23, 79–87. – 19. *Sądowo–lekarska ocena 48 przypadków zatruc lekami małych dzieci*. Arch. Med. Sąd., 1976, 26, 4, 341–348 oraz na V Kraj. Zj. PTMSiK, Gdańsk, IX.1975, 15 (wsp. H.Sybirska, J.Szczepański). – 20. *Uwagi do prawno–lekarskiego problemu narkomanii*. Prace Nauk. Akad. Med. we Wrocławiu, 1978, XXI, 1(32), 187–189 (wsp. J.Szczepański).
21. *Interakcje alkoholu i leków w medycynie komunikacyjnej*. Patol. Społ. Zapob. Wyd. Prawn. Warszawa, 1978, VI, 128–134. – 22. *Mała Encyklopedia*

- Medycyny*. PWN, Warszawa, 1979 (Nasiłowski i inni). – 23. *Propozycje unormowania postępowania diagnostycznego w ujemnych sekcjach zwłok*. Arch. Med. Sąd., 1980, 30, 4, 250–261. – 24. *Kilka uwag teoretycznych w praktyce opiniowania sądowo–lekarskiego w książce "Z zagadnień teorii opinii biegłego"* pod red. Widackiego, Katowice, 1983. – 25. *Doc. dr hab. Pragłowski. Wspomnienie Pośmiertne*. Arch. Med. Sąd., 1983, 33, 3–4. – 26. *Miniaturyzacja narządów jako proces termicznej retrakcji*. VII Ogólnopolski Zjazd Pol. Tow. Med. Sąd. i Krym., Katowice, 20–22.IX.1984, 65 (wsp. S.Kabiesz–Neniczka, K.Pałka). – 27. *Histopatologische Veränderungen bei tödlichen Vergiftungsfallen mit selbsthergestellten Mohnstrohextract–(Makiwara–kompott)*. Tagungsbericht 64 Jahrestagung Deutsche Gesellschaft für Rechtsmedizin Hamburg, 7–11.IX.1985, Zentralblatt Rechtsmedizin, 1985, 27, 12, 865, oraz w Rechtsmed. Forschungsergeb., Verlag Schmidt–Römhild, Lübeck, 1989, 224–227 (wsp. H.Sybirska). – 28. *Erweiterung der Diagnosis frischer nicht–coronarbedingter Herzmuskelnekroseherde*. Rechtsmedizin, 29.04–02.05.1986 (wsp. J.Wędrychowski, A.Jurczyk). – 29. *Zabójstwa seryjne – rola specjalisty medycyny sądowej*. Arch. Med.Sąd., 1986, 34, 179–182 (wsp. J.Szczepański). – 30. *Rechtsärztliche Bemerkungen zur Organtransplantation in Polen*. Krim. u. For. Wiss., 1987, 67/68, 110–111 (wsp. M.Legień).
31. *Prawno – lekarskie problemy transplantologii w Polsce*. Przegl. Lek., 1987 (wsp. M.Legień). – 32. *Sudnolekarske uvahy o transplantacii organov z mrtvol*. XXI Celost. Ved. Zjazd Sud. lek., Bratislava, 1987 (wsp. M.Legień). – 33. *Histopatologische Kontrolle der Neotetrazolium Probe*, Symp. der Gerichtsmed., Olomuc, 1987 (wsp. E.Woźnica). – 34. *Pośmiertna miniaturyzacja i karbonifikacja narządów jako wynik procesu termicznej retrakcji*. Arch. Med. Sąd., 1988, 38, 1, 46–50 (wsp. S.Kabiesz–Neniczka, K.Pałka). – 35. *Prawno – medyczne uwagi dotyczące eksplantacji narządów ze zwłok*. Przegl. Lek., 1988, 45, 9, 663–664 (wsp. M.Legień). – 36. *Rechtsärztliche Bemerkungen zur Organtransplantation in Polen*. The Review of Comparative Law, 1988, 1, 149–153 (wsp. M.Legień). – 37. *Zwłoki człowieka jako materiał transplantacyjny*. Arch. Med. Sąd., 1990, XL, 3–4, 165–168. – 38. *Niektóre sądowo–lekarskie problemy toksykomanii i narkomanii*. Ann. Acad. Med. Siles., 1992, 26, 243–245 (wsp. H.Sybirska). – 39. *Granice swobody opiniowania sądowo–lekarskiego – możliwości weryfikacji ekspertyzy*. Arch. Med. Sąd., 1993, 43, 3, 222–225. – 40. *Niektóre sądowo–lekarskie problemy narkomanii*. w: *Zwalczanie narkomanii w Polsce i na świecie*, Uniw. Wrocław., Wydż. Prawa i Administr., Wyd. Uniw. Wrocław., 1993, 177–185 (wsp. H.Sybirska).
41. *Przyczyny kryzysu opiniowania sądowo–lekarskiego – próba analizy*. Arch. Med. Sąd., 1994, 44, 2, 246–248 (wsp. J.Szczepański). – 42. *Prawno–lekarska i toksykologiczna kontrola trzeźwości*. Państwo i Prawo, 1994, XLIX, 6, 67–70 (wsp. J.Markiewicz). – 43. *Medyczno–sądowe i toksykologiczne aspekty interakcji alkoholu etylowego i klonidyny*. Arch. Med. Sąd., 1994, 44, 4 (wsp. H.Sybirska, A.Janusz, C.Chowaniec). – 44. *Okręgowa Izba Lekarska w Katowicach 1989–1994*. Pro Medico, Biuletyn Okr. Izby Lek. w Katowicach, 1995, 9. – 45. *Przydatność metody chromatografii gazowej w sądowo–lekarskiej diagnostyce śmierci z utonięcia*. Z Zagadnień Nauk Sąd., 1995, 31 (wsp. Z.Olszowy, J.Nowicka). – 46. *Nauczanie etyki na studiach lekarskich*. Zeszyty Nauk., Katedra i Zakł. Med. Sąd., ŚLAM., 1995, 1, 7–15. – 47. *Prof. Kazimierz Jaegermann – Medyk Sądowy – Uczony – Myśliciel. Niektóre poglądy i myśli*. Zeszyty Nauk., Katedra i Zakład Med. Sąd. ŚLAM., 1995, 1, 17–28. – 48. *Pierwotny rak wątroby na tle marskości kiłowej*.

Probl. Lek., 1954, 1, 1–11 (S.Sobański, W.Nasiłowski). – 49. *V Kongres Międzynarodowej Akademii Medycyny Sądowej i Społecznej*. Probl. Krym., 1961, 34, 850–859 (B.Popielski, J.Walczyński, W.Nasiłowski). – 50. *Identyfikacja narzędzia czynu za pomocą semimikrografii porównawczej*. Arch. Med. Sąd., 1974, 24, 1, 75–82 (J.Brzyński, W.Nasiłowski, W.Panicz, T.Pragłowski).

51. *Zgony nagłe z przyczyn chorobowych w okresie młodzieńczym*. Arch. Med. Sąd., 1975, 25, 2, 175–181 (K.Hatosy, W.Nasiłowski). – 52. *Zarys sądowo-lekarskiej toksykologii alkoholu etylowego*. Monografia, PZWL Warszawa, 1978, 158. (A.Jakliński, W.Nasiłowski, J.Markiewicz). – 53. *Zachowanie się poziomu glukozy we krwi gnijącej badanej metodami swoistymi i nieswoistymi*. Arch. Med. Sąd., 1983, 23, 3–4, 179–187 (Z.Olszowy, W.Nasiłowski). – 54. *Ocena toksykologiczna zjawiska narkomanii na podstawie wyników badań analitycznych moczu pacjentów ośrodka detoksykacyjnego*. Zeszyty Probl. Narkom., 1987, 2, 54–57 (H.Sybirska, W.Nasiłowski, B.Zawitaj, J.Kulikowska). – 55. *Fatal toxic action of ethylalcohol*. PAN Americ. Assoc. of Forens. and the First World Meet. of Police Surg. and Med. Offic., Wichitta, Kansas, 1987 (K.Kowalski, W.Nasiłowski). – 56. *Ocena histologiczna celowanych wycinków świeżej nekrobiozy mięśnia sercowego*. Pat. Pol., 1989, 40, 93–93 (E.Woźnica, W.Nasiłowski). – 57. *Medycyna Sądowa*, rozdz. 4. Uszkodzenie ciała i śmierć gwałtowna (z wyłączeniem uduszenia gwałtownego); rozdz. 6. Szczególne rodzaje uszkodzenia ciała i śmierci gwałtownej; rozdz. 7. Zgony nagłe z przyczyn chorobowych i pogranicznych; rozdz. 9. Alkohol etylowy w medycynie sądowej. PZWL, 1990. (S.Raszeja, W.Nasiłowski, J.Markiewicz). – 58. *Sądowo-lekarska i toksykologiczna kazuistyka szkodliwego działania gazów obojętniających*. Z zagadnień nauk sąd., 1993, 29, 79–82 (M.Chowaniec, W.Nasiłowski). – 59. *Zespół SIDS w obserwacjach Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Śląskiej Akademii Medycznej*. Arch. Med. Sąd., 1993, 43, 4, 302–308 (Z.Nawarska, W.Nasiłowski, K.Rygoł). – 60. *Zwiększenie ryzyka leczniczego w związku z zapowiedzianą reformą w leczeniu*. Arch. Med. Sąd., 1994, 44, 2, 251–252 (C.Chowaniec, M.Chowaniec, W.Nasiłowski).

61. *Przyczyny i okoliczności okołoperacyjnego zatrzymania krążenia*. Arch. Med. Sąd., 1994, 44, 3, 311–318 (P.Jałowicki, W.Michalski, Z.Sachajdak–Michalewska, A.Dyaczyńska–Herman, W.Nasiłowski). – 62. *Racjonalne przesłanki okołoperacyjnego postępowania anestetycznego*. Arch. Med. Sąd., 1994, 44, 3, 319–323 (Z.Michalewski, Z.Sachajdak–Michalewska, A.Dyaczyńska–Herman, W.Nasiłowski).

Toksykologia

63. *Zatrucie dwóch osób w cysternie pobenzynowej*. Arch. Med. Sąd., Psychiatr. Sąd. i Krym., 1959, 11, 92–95. – 64. *Śmiertelne zatrucie gazem łzawiącym (chloro-acetofenonem)*. Pol. Tyg. Lek., 1960, 15, 24–25. – 65. *Śmiertelne zatrucia małych dzieci preparatami zawierającym piramidon (amidochina, reumopiryna)*. Pol. Tyg. Lek., 1961, 16, 26, 1002–1006. – 66. *Siedem przypadków śmiertelnego samobójczego otrucia hydrazydem kwasu izonikotynowego*. Arch. Med. Sąd. Psychiatr. Sąd. i Krym., 1964, 16, 1, 45–52. Seven cases of lethal Intoxication with isonicotin acid hydrazide. International Congress in Forensic Immunology, Medicine Pathology Toxicology, London, IV, 1963 (wsp. H.Sybirska). – 67. *Kierunki rozwoju współczesnej toksykologii sądowo-lekarskiej*. Arch. Med. Sąd. 1968, 18, 2, 215–220. – 68. *Otrucia pochodnymi fenotiazyny w materiale Zakładu Medycyny*

Sądowej w aspekcie toksykologicznym i medyczno-sądowym. III Symp. Toksykol., Łódź, IX.1972, 99 (wsp. H.Sybiriska, H.Gajdzińska). – 69. *Sądowo-lekarskie i toksykologiczne obserwacje śmiertelnych zatruc lekami psychotropowymi*. Arch. Med. Sąd., 1974, 24, 1, 33–40 (wsp. H.Sybiriska, J.Szczepański). – 70. *Legal-Medical Toxicological Evaluation of 18 Lethal Cases of Poisoning by Phenothiazine Derivatives*. Z. Rechtsmedizin, 1974, 7, 1–7 (wsp. H.Sybiriska, H.Gajdzińska). – 72. *Próba statystycznej oceny wyników analitycznych 65 śmiertelnych przypadków zatruc barbituranami w interakcji z alkoholem*. Arch. Med. Sąd., 1983, 33, 133–136 (wsp. H.Sybiriska, H.Zadorowa).

73. *Analytische Untersuchungen über die Anwesenheit Arzneimitteln und COHb Kraftwagenführen*. Beiträge zur Gerichtlichen Medizin, 1983, 13, XLI, 135–139 (wsp. H.Sybiriska, H.Gajdzińska). – 74. *Sądowo-lekarska ocena śmiertelnych zatruc tlenkiem węgla*. Studia i Mater. Monogr. J.M.P., Łódź, 1987, 26, 127–132 (wsp. H.Sybiriska). – 75. *Niektóre sądowo-lekarskie problemy toksykomanii i narkomanii*. Ann. Acad. Siles., 1992, 26, 243–250 (wsp. H.Sybiriska). – 76. *Zatrucia lekami w obserwacjach Zakładu Medycyny Sądowej ŚLAM (164 przypadki w latach 1959–1969)*. PTL, 1971, 25, 949–952, oraz Pamiętnik V Zjazdu Nauk Pol. Tow. Anatomopat., Katowice, IX.1970, 112–113 (T.Pragłowski, W.Nasiłowski, H.Sybiriska). – 77. *Sądowo-lekarska i toksykologiczna problematyka zatruc lekami w materiale własnym (164 przypadki w latach 1959–1969)*. Arch. Med. Sąd., 1971, 21, 1, 181 (T.Pragłowski, W.Nasiłowski, H.Sybiriska). – 78. *Ocena toksykologiczna zjawiska narkomanii na podstawie wyników badań analitycznych moczu pacjentów ośrodka detoksykacyjnego*. Zeszyty Probl. Narkomanii, 1987, 2, 54–57 (H.Sybiriska, W.Nasiłowski, B.Zawitaj, J.Kulikowska). – 79. *Obserwacje toksykologiczne i sądowo-lekarskie śmiertelnych zatruc lekami nasennymi, psychotropowymi i przeciwdepresyjnymi w materiale Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach w latach 1978–1987*. Studia i Mater. Monogr. I.M.P., Łódź, 1991, 225–236 (B.Likus, J.Kulikowska, W.Nasiłowski, H.Sybiriska). – 80. *Znaczenie poznawcze i opiniodawcze współczesnej toksykologii sądowo-lekarskiej*. Acta Pol. Toxic., 1994, 2, 1 (H.Sybiriska, W.Nasiłowski). – 81. *Analityczne problemy wykrywania glikolu etylenowego w materiale histologicznym*. Arch. Med. Sąd., 1995, 45, 1 (H.Sybiriska, Z.Olszowy, W.Nasiłowski, U.Zygan). – 82. *Mechanizm śmierci w zatruciu alkoholem etylowym w interakcji z lekami*. Zeszyty Nauk., Katedra i Zakł. Med. Sąd. ŚLAM., 1995, 1, 29–35 (wsp. H.Sybiriska, Z.Olszowy).

Alkohol

83. *W sprawie oceny zawartości alkoholu we krwi. Walka z alkoholizmem*, 1959, 5, 19–23. – 84. *Badania wydychanego powietrza na obecność alkoholu*. Probl. Krym., 1960, 28, 670–679. – 85. *Krytyka używania probierza trzeźwości jako dowodu sądowego*. Pol. Tyg. Lek., 1960, 21, 806–809. – 86. *Wstępne badania kontrolne nad współczynnikami spalania i rozmieszczania alkoholu*. Streszcz. prac II Zjazdu Pol. Med. Sąd., Białystok, 1960, 23. – 87. *Dodatni wynik badania na zawartość alkoholu we krwi pobranej do naczyń po lekach*. Pol. Tyg. Lek., 1962, 16, 138. – 88. *Badania nad współczynnikami rozmieszczenia i spalania alkoholu u ludzi*. Praca habilitacyjna, Społ. Komitet Przeciwalkohol, Katowice, 1965. – 89. *Über "x" und "beta" unter dem Einfluss von hoher Temperatur und grosser Feuchtigkeit der Umgebung*. Wissenschaftliche Zeitschrift der Martin Luter Universität, Halle–Wittenberg, zeszyt dodatkowy "Aktuelle Fragen der gerichtlichen Me-

dizin.; 1965, 95–100. – 90. *Badania psychomotoryczne u osób poddanych działaniu alkoholu etylowego*. Alkohol. Łódzka, 1966, 2, 1, 64–71 oraz na III Zjeździe Pol. Med. Sąd. we Wrocławiu, streszczenie prac, 1965, 40 (wsp. A.Musioł). – 91. *O wpływie niektórych leków na przemianę alkoholu etylowego*. Probl. alkohol., 1967, 11, 1–4. – 92. *Opiniowanie nietrzeźwości na podstawie rachunku retrospektywnego*. Alkoholologia Łódzka, 1968, 4, 1, 51–60.

93. *Orzecznictwo sądowo–lekarskie stanu nietrzeźwości*. Arch. Med. Sąd., 1970, 20, 1, 5–14. – 94. *Alkohol a odpowiedzialność kierowcy*. Monogr. dla: Społ. Kom. Przeciwalkohol., Warszawa, 1970, 88. – 95. *Zagadnienia związane z alkoholem w medycynie sądowej*. "Medycyna sądowa: pod red. B.Popielskiego i J.Kobieli, PZWL, Warszawa, 1972, rozdz. XXXIII, cz. IV, 563–581. – 96. *Określenie stanu i stopnia nietrzeźwości w zastosowaniu do potrzeb komunikacji*. Med. Komunikacyjna, 1972, 5, 1–4. – 97. *Kształtowanie się krzywych alkoholowych w okresie resorpcyjnym*. Arch. Med. Sąd., 1973, 23, 1, 139–144. – 98. *Krzywa alkoholowa u królików po podaniu hydrokortyzonu*. Arch. Med. Sąd., 1974, 24, 2, 207–210 (wsp. J.Szczepański). – 99. *Kształtowanie się wskaźnika pirogronianowo–mleczanowego i poziomu glukozy w kontrolowanej alkoholemii*. Alkoholologia Łódzka, 1977, 7, 2, 29–37 (wsp. Z.Olszowy). – 100. *Alkoholwirkung beim Menschen – Pathophysiological, Nachweis, Intoxication, Wechselwirkungen*. Mallach H.J., Schmidt V., Hartmann H.P. Recenzja, Arch. Med. Sąd., 1991, 41, 1, 81. – 101. *Trzy przypadki śmiertelnego zatrucia małych dzieci alkoholem*. Pol. Tyg. Lek., 1961, 15, 559–561 (T.Pragłowski, W.Nasiłowski). – 102. *Badanie nad powstawaniem alkoholu endogennego w zwłokach ludzkich*. Arch. Med. Sąd., 1968, 18, 1, 61–65 (T.Pragłowski, W.Nasiłowski, H.Sybiriska).

103. *Kształtowanie się wartości redukujących i swoistych alkoholowych we krwi gnijącej badane różnymi metodami. w książce: Zagadnienia alkoholizmu*. Wyd. Społ. Komit. Przeciwalkoh. Oddz. Opole, Wrocław, Warszawa, 1968, 64–75 (H.Sybiriska, W.Nasiłowski). – 104. *Poziom kwasu askorbinowego w przebiegu krzywych alkoholowych krwi*. PTL, 1971, 21, 784–786 (H.Operacz, W.Nasiłowski). – 105. *Der Harnalkoholgehalt nach kontrollierter Belastung mit Äthylalkohol. Ergebnisse experimenteller Untersuchungen*. Zblatt. Rechtsmed., 1988, 31, 11, 912–913 (Z.Olszowy, W.Nasiłowski). – 106. *Harnalkoholgehalt nach Alkoholgabe an Ratten*. Arch. Med. Sąd., 1990, XL, 2, 96–103 (Z.Olszowy, W.Nasiłowski).

Wypadki drogowe

107. *Ocena sądowo–lekarska okoliczności zgonu w wypadkach drogowych*. Probl. Krym., 1959, 18, 180–187. – 108. *Wypadki drogowe II. Niektóre psychosomatyczne przyczyny wypadków drogowych*. Arch. Med. Sąd., 1970, 20, 2, 175–181 (wsp. K.Jaegermann). – 109. *Stan psychofizyczny uczestników ruchu drogowego a wypadkowość*. Probl. Krym., 1971, 89, 94–105, oraz Arch. Med. Sąd., 1971, 21, 1, 73. – 110. *Medycyna wypadkowa w komunikacji drogowej. w książce "Medycyna sądowa" pod red. B.Popierskiego i J.Kobieli, PZWL, Warszawa, 1972, rozdz. XIX, cz. III. 294–326. – 111. *Przesunięcie zwłok po wypadku drogowym*. Arch. Med. Sąd., 1981, 31, 3, 229. – 112. *Urazy twarzoczaszki w wypadkach drogowych w materiale klinicznym*. PTL, 1975, XXX, 36, 1487–1489 (K.Biernawska, A.Jaworska, W.Nasiłowski). – 113. *Einleitende Untersuchungen über Entstehung der COHb bei Kraftwagenführern*. Zeitschrift für ärztliche Fortbildung, 1964, 58, 15, 841–844 (E.Czarski, W.Nasiłowski, H.Sybiriska). – 114. *Wypadki drogowe I. Aktu-**

alne zagadnienia wypadkowości drogowej w Polsce. Arch. Med. Sąd., 1970, 20, 2, 165–173 (K.Jaegermann, W.Nasiłowski). – 115. *Wypadkowość drogowa. Przyczyny biologiczne. Medycyna prawna. Rekonstrukcja.* Monografia, PZWL, Warszawa, 1975, 155 (K.Jaegermann, W.Nasiłowski). – 116. *Urazy twarzoczaszki u pieszych powstałe w wypadkach drogowych w materiałach klinicznych Chirurgii Stomatologicznej ŚLAM.* Arch. Med. Sąd., 1974, 24, 2, 229–234 (A.Jaworska, K.Biernawska, W.Nasiłowski).

Bibliografia prac Profesora W.Nasiłowskiego nie obejmuje 99 referatów (Jego autorstwa lub współautorstwa) wygłoszonych na krajowych i zagranicznych konferencjach, sympozjach i zjazdach naukowych.

Przygotował zespół pracowników Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej ŚAM.

**Aurelia Garbowska–Górska, Mirosław Kosicki,
Janusz Skórniewski**

Profesor Zygmunt Fiedorczuk
(w 70-tą rocznicę urodzin)

Professor Zygmunt Fiedorczuk
(on the occasion of 70th birthday)

Profesor dr hab. med. Zygmunt Fiedorczuk urodził się dnia 26 maja 1925 r. w Białymstoku. W latach okupacji radzieckiej uczęszczał do szóstej i siódmej klasy "Dziesięciolatki", a w czasie okupacji niemieckiej pracował w fabryce jako robotnik. Po wyzwoleniu w 1944 r. podjął pracę kreślacza w Zjednoczeniu Przemysłu Wełnianego i jednocześnie uzupełniał naukę w Państwowym Gimnazjum i Liceum Wieczorowym dla Dorosłych w Białymstoku. W 1946 r. uzyskał świadectwo dojrzałości i złożył egzamin wstępny na Wydział Lekarski Uniwersytetu Łódzkiego. W czasie studiów pracował społecznie w Bratniej Pomocy i Kole Medyków pełniąc funkcję sędziego Sądu Koleżeńskiego i kierownika Sekcji Bibliotekarskiej. Wobec trudnych warunków materialnych, będąc na ostatnich dwóch latach, podjął pracę w Ubezpieczalni Społecznej jako pielęgniarz przyuczony.

Dyplom lekarza medycyny otrzymał w czerwcu 1952 r., natomiast pracę w Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej AM w Łodzi rozpoczął już 1 października 1951 r. na etacie młodszego asystenta, przechodząc następnie przez wszystkie stanowiska pracownika naukowego.

Stopień naukowy doktora medycyny nadała Mu Rada Wydziału Lekarskiego AM w Łodzi w 1963 r. na podstawie pracy pt. "Obkurczenie się jelit jako objaw anatomopatologiczny zatrucia alkoholem metylowym oraz jego przyczyny", a doktora habilitowanego nauk medycznych w zakresie medycyny sądowej w 1970 r. po przedstawieniu rozprawy pt. "Wchłanianie magnezu z przewodów pokarmowego królików po wprowadzeniu dodwunastniczym hipertonicznych roztworów wodnych siarczanu magnezowego". W 1972 r. dr hab. med. Zygmunt Fiedorczuk został

mianowany docentem i powołany na stanowisko kierownika Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej AM w Łodzi. Rada Państwa w 1982 r. nadała Mu tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego.

Pierwszą pracą pt. "Samoistne pęknięcie żołądka" Profesor opublikował w Pol. Tyg. Lek. już w 1953 r., a obecnie dorobek naukowy obejmuje 93 prace, w tym 47 indywidualnych i 46 współautorskich, przy czym tylko w 4 pracach nie jest autorem pierwszym.

Działalność naukowa Profesora jest wyraźnie ukierunkowana na problemy toksykologiczne – alkohol metylowy, siarczan magnezu, tlenek węgla i inne związki chemiczne, którym poświęcił 25 prac; badania trzeźwości uczestników ruchu drogowego – 21 prac, no i oczywiście zagadnienia klasycznej medycyny sądowej – 34 prace oraz inne – 13 prac. Wynikami prac interesowało się 49 różnych ośrodków naukowych w kraju i na świecie, jak np.: Centralny Ośrodek Badań Metabolizmu Magnezu w Paryżu, Instytut Patologii i Instytut Medycyny Sądowej w Istambule, Instytut Patologii Wojsk Lotniczych w Waszyngtonie, Instytut Medycyny Sądowej Uniwersytetu w Debreczynie, Instytut Medycyny Sądowej w Jenie i inne. W niektórych polskich podręcznikach medycyny sądowej, wydanych po opublikowaniu wyników pracy doktorskiej Profesora, w odpowiednim rozdziale obecnie podaje się: "Jako charakterystyczną zmianę opisano odcinkowe obkurczenie pętli jelita cienkiego" lub "Według Fiedorczuka w zatruciu metanolem występuje czasem obkurczenie się odcinkowe jelit". Niektóre z prac Profesora były dodatkowo prezentowane i tak np. doniesienie o zatruciu gazem świetlnym przy palącym się palniku, zostało w skróconej formie wydrukowane w tygodniku "Zwierciadło" jako publiczne ostrzeżenie dla pań używających palników gazowych w gospodarstwie domowym. W innym przypadku praca pt. "Zastosowanie niektórych środków do odkażania skóry przy pobieraniu krwi w badaniach trzeźwości" została wyemitowana w I programie polskiego radia w dniu 12 maja 1980 r. Profesor jest promotorem i recenzentem prac doktorskich. Wyszkolił 5 specjalistów z zakresu medycyny sądowej.

Poza nauką klasyczną Profesor był autorem scenariusza i odtwarzał rolę biegłego w filmie instruktażowym pt. "Stop użyłeś lekarstwo" oraz konsultantem naukowym scenariusza przedstawienia telewizyjnego teatru sensacji "Kobra" pt. "Ścigany przez samego siebie".

Profesor za osiągnięcia naukowe otrzymał dziewięciokrotnie Nagrodę Rektora II i III stopnia.

Był przez wiele lat specjalistą wojewódzkim d/s medycyny sądowej w Łodzi, woj. łódzkim i regionie, a następnie został powołany na członka Krajowego Zespołu Specjalistycznego.

Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii. Był V-ce Przewodniczącym i członkiem Zarządu Oddziału Łódzkiego, a przez dwie kadencje członkiem Komisji Rewizyjnej przy Zarządzie Głównym PTMSiK.

Organizował w Zakładzie i brał zawsze osobiście udział w szkoleniu podyplomowym w regionie, organizowanym przez Oddział Łódzki PTMSiK oraz jednostki organizacyjne Akademii Medycznej w Łodzi.

Był także członkiem Zespołu Medycyny Sądowej w Radzie Naukowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej.

Ostatnio “odnajdujemy” Profesora w “Pitawalu Łódzkim” wydanym w 1994 r., gdzie występuje w charakterze biegłego w kilku z dziesięciu najciekawszych spraw kryminalistycznych, wybranych przez autorów z okresu lat 1954–1986.

W pół roku po rozpoczęciu pracy w Katedrze powierzono młodemu adeptowi prowadzenie ćwiczeń, co było początkiem rozmówienia Profesora w dydaktyce. W latach 1959–1964 wykładał medycynę sądową i przyjmował egzaminy na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego oraz miał wykłady zlecone w Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi. Z ramienia Wydziału Zdrowia w latach 1961–1971 prowadził zajęcia w Ośrodku Szkoleniowym dla położnych i kontrolerów sanitarnych. Również w jednostkach organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, jak np. na dwuletnim kursie szkoleniowym w Prokuraturze Wojewódzkiej w Łodzi czy Szkole Oficerskiej MO w Szczytnie. Od 1967 r. zawsze osobiście wykładał dla VI roku Wydziału Lekarskiego i przyjmował egzaminy w sposób tradycyjny. Nadto z dużym zaangażowaniem propagował zagadnienia medycyny sądowej w Towarzystwie Wiedzy Powszechnej, studenckich kołach naukowych, w klubach i domach studenckich, a nawet na kursie żeglarskim dla studentów wszystkich wyższych Uczelni w naszym mieście. W 1971 r. był członkiem Jury Ogólnopolskiego Seminarium Cywilistycznego studentów w Uniejowie. Natomiast w latach 1972–1975 był opiekunem VI roku Wydz. Lek.

W latach 1974–1981 kiedy Profesor był Prodziekanem d/s Dydaktyki należy, spośród rozlicznych prac, wymienić tylko niektóre o charakterze koncepcyjnym, jak np. zorganizowanie zajęć dydaktycznych dla studentów we Włocławku i Zgierzu, organizowanie i wizytowanie obozów letnich i naukowych, opracowanie nowych programów praktyk wakacyjnych, przygotowanie ostatecznego kształtu “Książeczki czynności manualnych” itd.

W roku akad. 1975/76 i 1976/77 Profesor był członkiem Zespołu przygotowującego w Ministerstwie pytania egzaminacyjne dla ogólnopolskiego, zintegrowanego egzaminu studentów VI roku i odpowiedzialnym za jego organizację i przebieg w Uczelni.

Należy również wspomnieć, że Profesor przez wiele lat brał udział w pracach Komisji Rekrutacyjnych i to na różnych szczeblach aż do Sekretarza i trzykrotnie Przewodniczącego Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej w latach 1981–1984.

Uwzględniając specjalność Profesor był w latach 1961–1965 konsultantem do spraw orzecznictwa inwalidzkiego w I Klinice Chorób Wewnętrznych AM w Łodzi.

W latach 1981–1984 był Prorektorem d/s Nauczania i Wychowania, a następnie członkiem Senatu Uczelni z wyboru członków Rady Wydziału Lekarskiego i w okresach tych pełnił różne funkcje w Komisjach Rektorskich i Senackich.

Minister Zdrowia w 1993 roku powołał Profesora na członka, a następnie na V–ce Przewodniczącego Zespołu d/s Opracowania Reformy Studiów na Wydziałach Lekarskich.

Za szeroko pojętą dydaktykę Profesor dziesięciokrotnie otrzymał Nagrodę Rektora III stopnia i nagrodę II stopnia Ministra Zdrowia.

Za całokształt działalności naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej i społecznej Profesor Zygmunt Fiedorczyk otrzymał: Medal XXV–lecia Akademii Medycznej w Łodzi i Odznakę “Zasłużony dla Łódzkiej Akademii Medycznej”, Złoty Krzyż Zasługi, Brązowy medal “Za Zasługi dla Obronności Kraju”, Odznakę “Za Wzorową Pracę w Służbie Zdrowia”, Honorową Odznakę Miasta Łodzi, Medal 40–lecia Polski Ludowej, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji

Narodowej, Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Srebrną Honorową Odznakę Polskiego Związku Koszykówki, Srebrną Odznakę “Zasłużony Działacz Ligi Obrony Kraju”, Odznakę Jubileuszową za “Zasługi dla Rozwoju Klubu Sportowego Spotem” i inne.

Profesor Zygmunt Fiedorczuk w 1990 r., po 40–tu latach pracy w zawodzie, podjął drastyczną decyzję przejścia na wcześniejszą emeryturę, uwzględniając stan zdrowia. Na szczęście nie było to całkowite rozstanie się z ukochaną dyscypliną i w dalszym ciągu, już nie na pełnym etacie, pozostał w Katedrze, służąc nam radą, wiedzą i ogromnym doświadczeniem.

W ostatniej sekwencji nie sposób pominąć “wczesniactwa emerytalnego” Profesora, który ciągle zachowuje swój sposób bycia w zespole i aktywność twórczą czego dowodem jest fakt, iż w latach 1991–1995 opublikował 15 prac i dwie wysłał do druku. Większość publikowanych ostatnio prac, to wyjątkowo rzadko obserwowane – niejednokrotnie pojedyncze przypadki kazuistyczne, które zdaniem Profesora zawsze były solą klasycznej medycyny sądowej, której ostatnio, niestety coraz mniej na łamach “Archiwum”.

Adres autorów:
Zakład Medycyny Sądowej AM
ul. Sędziwska 18a
91–304 Łódź.